

Izbaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 80
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła iz reklamacije
pošiljajo se
upravnisti v
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridane
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefraakvana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stezo poslani tujige
se ne vračajo.

Šesti glavni zbor

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

vršil se bode 15. in 16. avgusta t. l. v Gorici po tem-le vsporodu:

A.

V sredo, 15. avgusta: ob 8. uri zvečer seja upravnega odbora.

B.

V četrtek, 16. avgusta dopoldne:

1. ob 7. uri zjutraj zborovanje odposlancev.

2. ob 10. uri zjutraj zborovanje odsekov, in sicer zboruje:

a) Slomšekov odsek.

b) Odsek za šolsko vrtnarstvo.

c) Odsek za razna učila.

d) Odbor za ocenjevanje mladinskih spisov.

e) Še kak drugi odsek, ako zbor odposlancev to za potrebno spozna.

Popoldne:

3. ob 1. uri skupni obed.

4. ob 4. uri glavni zbor po vsporodu, kakor ga bode določil zbor odposlancev. —

Po glavnem zboru zborovanje odposlancev, da se voli novi upravni odbor.

5. ob 8. uri zvečer „Beseda“.*)

Učit. društvo za goriški okraj pa je naznanilo, da priredi p. n. udeležencem šestega glavnega zbora „Zaveze“

1. v petek, 17. avgusta zjutraj ogled Gorice (mesta) in okolice in ob 7. uri zjutraj izlet v Cerkno.

2. v soboto, 18. avgusta: ob 8. uri zjutraj sv. maša v Cerknem,

ob 10. uri zjutraj odkritje spominske plošče dr. Frančišku Močniku,

ob 12. uri skupni obed in prosta zabava.

Za glavni zbor so se oglasila do sedaj sledeča vprašanja:

1. „Nabirajmo za ustanove učiteljskim otrokom in sirotam“; oglasilo učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj.

Stavki:

a) Kjer koli smo učitelji zbrani, nabirajmo darove za ustanove učiteljskim otrokom in sirotam.

*) Ob 9. uri zjutraj glavna pevska vaja.

- b) Nabrane vsote se pošiljajo upravnemu odboru „Zaveze“, ki jih nalaga v hranilnico.
- c) Glavnica, ki nese 100 gld. letnih obresti, je ustanova „Zaveze slov. učit. društev za otroke in sirote slovenskih učiteljev“.
- d) Ustanove podeljuje upravni odbor „Zaveze“ po načinu, katerega bo sam določil.
- e) Otroci ali sirota uživa štipendijo do završetka svojih študij; obveže pa se naj, da bode vedno po móci podpiral nabiranje darov za ustanove.

2. „O preosnovi učnih knjig za slovenske ljudske šole“, oglasilo učiteljsko društvo za goriški okraj.

Slavna učit. društva v novi prav uljudno vabimo, da nam do glavnega zbora oglase še kaka predavanja — posebno pa prosimo ona društva, katera še predsedništvu „Zaveze“ niso odgovorila na poslana jim vprašanja.

Kje da se bodo zborovanja vršila — kakor podrobni vsopred „Besede“ — oznani se pozneje.

P. n. udeležence glav. zbora opozarjamo, naj vsak sam prosi za znižano voznino po železnici.

Predsedništvo „Zaveze“ slov. učit. društev
v Dol. Logatci, 17. julija 1894.

J. Šega,
t. č. tajnik.

V. Ribnikar,
t. č. predsednik.

Šolski red.

(Konec.)

IV. Red v presledku ali po končanem pouku.

1. Presledki med učnimi urami se učencem nikakor ne smejo odtegovati s podaljšanjem pouka.
2. Učence nadzoruje v tem času učitelj (učiteljica).
3. Po možnosti in po dogovoru v domači seji se sme dovoliti posameznim razredom, da gredo drugi za drugim na šolsko dvorišče. Učenci hodijo to pot po dva in dva. Želeti je, da se vporabi bivanje v šolskem dvoru v kretalne igre.
4. Učenci istega razreda, kateri se vodijo na prosto, ne smejo brez posebnega dovoljenja vrniti se v razred ali ostaviti igrališča. Da se pa ne moti pouk, je strogo paziti, da se presledki vporabijo v opravljanje telesnih potreb.
5. V povelje, da se je vrniti v razred, se ploskne z rokama, ali pa se pozvoni.
6. Učitelj vodi učence razreda, v katerem konča pouk, v rednih vrstah do vrat šolskega poslopja in nadzoruje po možnosti domu gredoče učence.
7. Kadar se učenci odpravijo iz šole, ne smejo navadno ničesar svojega in tudi ne šolskih rečij puščati v razredu.

V. O vedenju učencev (učenk) izven šole.

1. Učenci (učenke) podvrženi so tudi izven šole nadzorstvu učiteljevemu.
- Ugleda li učitelj, da se nedostojno obnaša učenec, ki ne hodi v njegov razred ali njegovo šolo, obvestiti mu je o tem, kolikor mogoče nemudoma dotičnega učitelja, oziroma dotično šolsko vodstvo (naznanilni listek).
- Učitelj sosednih šolskih okolišev, zlasti učitelji istega župnijskega okoliša naj se večkrat dogovoré, kako je vzajemno nadzorovati vedenje učencev tudi izven šole. V take dogovore so pripravne zlasti skupna krajevna zborovanja.

2. Učence (učenke) je navajati, da svoje učitelje in vse osebe, katere naj spoštujejo, spoštljivo pozdravljajo na ulicah. Ako ležé ali sedé, dvignejo naj se pred pozdravom.

3. Učence (učenke) je dalje navajati, da se vedejo med seboj, zlasti tudi proti učencem drugih šolskih okolišev vedno dostojno in ljubeznivo, posebno da pozdravljajo drugi drugega in se zahvaljuje za skazane ljubeznjivosti.

Nemile opazke o součencih, (součenkah), njih oblekah in kakih telesnih napakah, kakor o stanovskih razlikah starišev itd. je ostro okarati in zatiravati z vsemi pedagoško dopustljivimi sredstvi.

4. Pohajati trumoma brez posla po cestah in potih, razdejati ptičja gnjezda in odnašati mladiče, mučiti živali, poškodovati drevesa in nasade, hoditi na obdelano zemljo ali na železniški tir, ko je že zatvorjen, metati kamenje, popisavati stene itd. kakor beručiti je strogo prepovedano.

5. Udeleževati se veselice, namenjenih samo odraslim, pušiti in piti žganje je učencem vsekako prepovedano.

6. Hoditi v krčme in javne predstave je učencem dovoljeno samo v spremstvu starišev (namestnikov).

Po vseh javnih prostorih morajo učenci in učenke vesti se pohlevno in dostojno (npravno.)

7. Kopati se na nenevarnih mestih je dovoljeno učencem ločenim po spolih in primerno opravljenim. Domača konferencija določi vsako leto mesta v okolici, na katerih se ne sme kopati.

8. Po hišah prodajati cvetlice in druge predmete, pomagati v krčmah, kakor udeležiti se javnih predstav, učencem (učenkam) ni dovoljeno.

9. Vsak učenec mora šolske ali druge stvari, katere je našel, vrniti takoj lastniku. Če pa tega ne pozna, a lahko smatra stvari lastnino učenca lastnega zavoda, oddaj jih razredniku. Našle predmete večje vrednosti izročiti je šolskemu voditelju.

VI. Posebne uredbe gledé na red.

A. Šolska molitev in verske vaje.

1. Pred- in popoldanski pouk začčenja in končuje se z molitvijo. Med molitvijo ne sme vstopiti nobeden učenec v šolsko sobo.

2. Zlasti je gledati, da se moli primerno počasi. Pojočega in kričečega izgovarjanja se je ogibati.

3. Šolsko molitev je obvarovati površnosti. Ako se primeri napaka ali če učenci obtiče, pomagaj učitelj na lahko, da ne dobi molitev značaja pouka.

4. Vsi učenci so zavezani, udeležiti se vedno verskih vaj, katere so na šoli po oblastvih predpisane.

Če je kdo zadržan, naj se pravočasno in verjetno opraviči pri veroučitelji.

5. Na šolah, kjer je navada, da se učenci udeleže skupno markovih in križevih sprevodov (procesij), skrbeti je za primerno nadzorstvo po članu učiteljstva.

B. Šolska slavnost.

1. Sola prireja šolske slovesnosti, po možnosti slavnosti na rojstni, oziroma na imendan Nj. Veličanstva cesarja (Nj. Veličanstva cesarice), razven tega o drugih važnih povodih.

2. Na vse šolske slavnosti je dalje časa poprej opozarjati učence. Za podavanja, katera naj učenci imajo pri vsaki šolski slovesnosti, se pripravlja vedno ves razred, predpodavatelj pa se izbere še le nekoliko časa pred slovesnostjo. Siliti koga, da nastopi, ni dopustno.

3. O posebnih povodih povabijo naj se k šolskim slavnostim tudi učenčevi domači, kakor tudi člani krajnega šolskega sveta. Take slavnosti prirejati je zlasti, če le količ-
kaj mogoče, koncem šolskega leta.

C. Šolska knjižnica.

Vsakemu razredu odmeri se njegovej duševni stopnji primeren del šolske knjižnice. Naloga razrednikova je, izposojati knjige v svojem razredu, in sicer izven rednih učnih ur, in se natančno seznanati z vsebino knjig, katere izposojuje.

D. Opravila učencev.

1. Razrednik naroča posamnim učencem opravila v šoli. Vsako opravilo je smatrati za častno službo. Zlasti imata 2 učenca, (razredna reditelja), ki se določata za vsak teden, sledeče dolžnosti:

- a) oskrbovati tablo, gobo in kredo;
- b) priskrbeti potrebne pitne vode;
- c) snažiti mizo in stol učiteljev prahu;
- d) napisati datum na tablo.

2. Posamni učenci (učenke) poverijo se, da urejajo knjige in zvezke, jih delijo in pobirajo.

3. Skrbeti je, da se udomači pri vsakem posameznem opravilu stalna navada.

VII. Dodatek: Kazni.

1.

Vse kazni morajo imeti namen poboljševati.

2.

Učenci, ki pridejo še le po pričetku pouka v šolo, opravijo svojo molitev in se morajo na kratko opravičiti, zakaj so zamudili. Nezadostno opravičena zamuda se kaznuje in sicer tem ostreje, čim večkrat se primeri.

3.

Za vzdrževanje redú med poukom uporabljati je splošna in posebna sredstva:

A. Splošna:

- a) Prekiniti pouk,
- b) potrkati na mizo,
- c) pozvati splošno k redu,
- d) grajati in žugati, ne da bi se imenovalo kako ime.

B. Posebna:

- a) Ostro motriti učenca in namigniti z roko,
- b) poziv,
- c) pretiti s kaznijo z imenovanjem dotičnega učenca,
- d) zapovedati mu, stati v klopi ali izven nje, pri čemur je paziti vsekako na dobro držanje,
- e) obdržati ga v šoli, o čemur je stariše primerno in zanesljivo obvestiti, ako mogoče,
- f) naznaniti učenca šolskemu voditelju.

4.

Kazen zapora po šoli, pri katerem je kaznujoči učitelj dolžen učenca nadzorovati in mu dati primerno delo, je po možnosti omejiti. Gledé na to, kako dolgo je učencu posedati, se nikdar ne smejo zanemarjati oziri na zdravje učenčevo.

5.

Ako več učencev ne zna predelane tvarine, kazen zapora navadno ni primerna, marveč je naloga še jedenkrat in skrbneje predelati.

6.

Kakor sploh poostri je kazni tudi o zamudah pri domačih nalogah. Stopnjevanje, katerega se je držati, je sledeče:

a) učenec mora predložiti nalogo, katere ni bil napravil, oziroma povedati zamujeno pred začetkom prihodne ure, pri čemur se učitelj lahko posluži pomagačev.

b) učenec mora delati nalogo v šoli pod nadzorstvom učiteljevim.

7.

Pozitivnim priredbam v razbistrenje npravnega razsodka, v svarilo, v spodbujajo (n. pr. v obliki proste zabave, ali da se večkrat preresetavajo dogodki po npravnih načelih), dalje spodbuji, storiti dobro (n. pr. v obliki zahvale, sočutja, udanosti) je dati prednost pred grajo pregreškov, kakor tudi pred kaznijo.

8.

Ako so se primerili prestopki, spraviti je učitelju dogodke brez vsakoršne sile na dan. To se ni treba zgoditi v jednej preiskavi, v kateri otroci lahko tajé.

Na take preiskave ne smejo vplivati prejšnji prestopki obdolženčevi.

9.

Vsaka kazen bodi primerna prestopku in se lahko poostri do

a) graje po šolskem voditelji,

b) pozvanja učenca pred učiteljsko sejo,

c) začasnega izobčenja.

10.

Vse kazni vporabljeni je dosledno in s potrebno npravno resnobo popolnoma nestrastno, vendar tako, da ne nadomešča hladno discipliniranje milega ravnanja. Kazen mora primorati učenca do spoznanja, da je grešil, in kakor pri kaznovanci vzbujati je tudi pri součencih zavest, da je bila kazen upravičena.

Učni načrt za računstvo v štirirazredni ljudski šoli.

(Konec.)

2. oddelek (7. in 8. šolsko leto)

I. vračaj.

I. do VI. teden.

Raznovrstne oblečene naloge in sicer gospodarske, gospodinjske itd. za ponavljanje raznih računov z raznimi števili. — Z ozirom na navedeno tvarino oblike računov, kakoršni so v življenji navadni (prim. op. 5.).

VII. do X. teden.

Ponavljanje vseh stopinj obrestnega računa. — Nadaljevanje vaj, kakoršne se zahtevajo za I. do VI. teden.

Odstotni račun. XI. teden.

Odstotni račun sploh. (Prim. op. 7.) Kaj pomeni 1%, kaj 2%, 3% itd. podprto z raznovrstnimi računi.

XII., XIII. in XIV. teden.

Odstotni račun s sto, na sto, v sto osvetljen z mnogimi primeri (prim. op. 7.). — Nadaljevanje vaj, kakoršne se zahtevajo za I. do VI. teden.

XV. in XVI. teden.

Ponavljjanje povprečnega, jednostavnega in sestavljenega delnega računa na nalogah, v katerih se tudi odstotki nahajajo.

XVI., XVII. in XVIII. teden.

Računi o zgubi in dobičku. *A.* Išče se dobiček, zguba, dana je nakupnina in *a)* dobiček v odstotkih, *b)* zguba v odstotkih. — Oblečene naloge v tem oziru. — *B.* Išče se prodajalnina, dana je nakupnina in *a)* dobiček v odstotkih, *b)* zguba v odstotkih. — Oblečene naloge v tem oziru. — *C.* Iščejo se odstotki za dobiček ali zgubo, dana je nakupnina in *a)* dobiček, *b)* zguba, *c)* prodajalnina. — Oblečene naloge v tem oziru.

XIX. teden.

O zavarovanji.

XX. in XXI. teden.

Tara. — Oblika računov (prim. op. 5.).

XXII., XXIII. in XXIV. teden.

Računi o mešetnini, proviziji, o rabatu in diskontu. — Oblika računov (prim. op. 5.).

XXV. do XXX. teden.

O menjicah. Izdelki menjic na podlagi danih primerov. — Pouk o menjicah. — Računi o menjicah. — Ponavljanje raznovrstnih računov itd. (prim. I. do VI. teden.)

XXXI. in XXXII. teden.

Ponavljjanje jednostavnega in sestavljenega sklepnega računa z raznovrstnimi števili. — Ponavljanje povprečnega in delnega računa.

XXXIII. in XXXIV. teden.

Ponavljjanje vseh stopinj obrestnega računa.

XXXV. do XL. teden.

Pregledno ponavljanje o odstotnem računu in o pripadnih računih (o dobičku in zgubi, o zavarovanji itd.).

2. vračaj.

I. do VI. teden.

Raznovrstne oblečene naloge in sicer gospodarske, gospodinjske itd. (prim. I. do VI. teden 1. vrač.).

VI. do XII. teden.

Ponavljjanje jednostavnega in sestavljenega sklepnega računa z raznimi števili, osobito pa obrestnega računa v tem smislu. — Primerjanje količin zvezanih v sklepnem računu (n. pr. „dvakrat manj blaga, dvakrat manj denarja“ prim. op. 8.).

XIII. teden.

Omere na podlagi primerjanja (prim. op. 8.). — Naloge čiste in oblečene.

XIV. teden.

Ponavljjanje o merah, primerjanje enakovrstnih mer (n. pr. $1m : 1dm$). — Pojmi: omera, sprednji člen, zadnji člen, kvocijent. — Izračunanje *a)* kvocijenta, *b)* sprednjega člena, *c)* zadnjega člena in sicer naj so števila *a)* cela, *b)* decim. ulomki, *c)* navadni ulomki. — Oblečene naloge o omerah.

XV. in XVI. teden.

Izvajanje izreka: „Omera se po vrednosti ne spremeni itd.“ (prim. op. 8.) na *a)* oblečenih, *b)* čistih nalogah. — Spreminjanje omer z ulomki na omere s celimi števili; okrajšanje omer. — Uporabni obrtni računi.

XVII. in XVIII. teden.

Spreminjanje omer na omere, v katerih je *a)* sprednji člen, *b)* zadnji člen 1. — Jdnake omere, razmere. — Izvajanje izreka: „Produkt vnenjih členov razmere je jdnak produktu notranjih členov“ (prim. op. 8.). — Uporabni obrtni računi.

XIX. teden.

Rešitev razmer. — Jdnostavni sklepni račun rešen v obliki razmer. — Uporabni obrtni računi.

XX., XXI. in XXII. teden.

Razstavljanje sestavljenega sklepnega računa na jdnostavne in rešitev *a)* v obliki sklepnega računa, *b)* v obliki razmer (prim. op. 8.).

XXIII., XXIV. in XXV. teden.

Vse stopnje obrestnega računa rešene: *a)* v obliki sklepnega računa, *b)* v obliki jdnostavnih razmer.

XXVI. do XXXIV. teden.

Obrtni računi. — Oblike računov, kakoršne razpošiljajo obrtniki (prim. op. 5.). — Računi o preudarkih za kako obrtniško povzetje.

XXXV. do XL. teden.

Ponavljanje raznovrstnih računov s celimi števili, decimalnimi in navadnimi ulomki v redu in sicer v mehanično kratki obliki, raznovrstne oblečene naloge in sicer gospodarske, gospodinjske itd. (prim. op. 5.) v najkrajši obliki; ponavljanje o omerah in razmerah.

* * *

S tem sem dovršil načrte za računanje v štirirazredni ljudski šoli, v katerih pa ne navajam geometrijskih nalog, ker te spadajo v pouk iz oblikoslovja. Omeniti pa moram še jdenkrat, da so taki načrti le kažipot za pouk, ker učenci se spreminjajo in imajo zdaj boljše zdaj slabše zmožnosti. Učitelj mora sam preudariti, kedaj ima n. pr. s ponavljanjem vaj „1 + 1, 1 — 1, 1 × 1, 1 : 1“ prenehati, večasih se to zgodi poprej, večasih pozneje, kakor je napisano v načrtu.

L. Lavtar.

Naše ljudsko šolstvo v letošnji proračunski razpravi.

(Dalje.)

Ta mož, ta fanatični nasprotnik Slovencev, postal je šolski nadzornik! Gospoda moja! Kaj naj vendar Slovenci mislijo o tem, kaj naj želijo? Pač morajo misliti, da šolska oblastva in deželni predsednik mislijo istotako, kakor ta mož, da torej hočejo, da se nas stare in uniči.

Tu je pač slovenskemu prebivalstvu težko, da vidi v takih oblastvih vredne zastopnike državne sile in Nj. Vel. cesarja (Pritrjevanje), kajti to pač smem trditi, da Nj. Vel. cesar neče videti nas Slovencev strtih in uničenih. (Odobranje. — Poslanec Ghon: To ni naperjeno proti Slovencem, nego proti vnanjim hujskačem.) Toliko nemščine že razumemo.

Predsednik: Prosim, da se ne kliče vmes. Posl. dr. Gregorec: Dokler torej ostanejo razmere take, kakoršne so sedaj, posebno, dokler ostane deželni šolski svet tak, kakoršen je sedaj, in dokler mu je na čelu sedanji deželni predsednik, ne morejo koroški Slovenci imeti zaupanja in ne morejo verovati, da se nam bode tam podelila pravica. Zatorej si usojam predlagati resolucijo, kajti v teh stvareh nam more pomoči le visoko naučno ministerstvo. (Čita:)

„Visoka vlada se pozivlje, da v vojvodini Koroški uredi javne ljudske šole, katere obiskujejo učenci slovenske narodnosti, v smislu čl. 19. drž. temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. in da v to svrho:

1. Preustroji sedanjih 84 takozvanih „utrakvističnih“ šol zares v utrakvistične, da se namreč v njih slovenski materni jezik učencev rabi v vseh razredih kot poučni jezik, nemški jezik pa se kot učni predmet uči od tretjega šolskega leta, v kolikor to pripuščajo pedagoška načela;

2. naj odredi, da se sedanjih 24 povsem nemških šol v večinoma slovenskih krajih razdeli v dva oddelka namreč v nemške za 1316 nemških učencev in v slovenske oddelke za 3111 slovenskih učencev in da se v poslednjih odredi pouk tako, kakor se je omenilo zgoraj v prejšnji točki;

3. na učiteljski v Celovci naj se ukrene vse potrebno, da se zagotovi zadosten naraščaj slovenščine v pismu in govoru popolnoma zmožnega učiteljskega osebja;

4. za slovenske šole naj se v narodnih vprašanih objektivno misleči, pravični šolniki nastavljajo kot okrajni in deželni šolski nadzorniki. (P r i t r j e v a n j e.)

Sedaj bi še spregovoril le nekaj besedi gosp. poslancu G h o n u: (veselost). Govoril je dosedaj nekolikokrat ostro proti nam slovenskim poslancem v tej visoki zbornici; vendar ni tako zloben, kakor je videti, ali kakor se v časih dela (veselost). Nasprotno. Nahajam se v prijetnem položaji, da konstatujem, da se je prav čudovito poboljšal (živahna veselost) in le želim, da bi to poboljšanje trajalo in imelo praktične posledice za Slovence. Bil je namreč tako prijazen, da je s svojim tovarišem g. posl. Kirschnerjem prišel na 21. „bauerntag“ v Ledenicah; na tem shodu je imel govor, v katerem je izrekel izrečno (čita):

„Mi zastopniki koroški ne želimo ničesar drugega, nego, da se otroci slovenskih roditeljev nauče v šolah najprej dobro svoj materni jezik, (Čujte! Čujte!) da se pa pri tem nauče tudi neobhodno potrebnega nemškega jezika.“

To je prav lepo, in jaz sem mu hvaležen za to izjavo. To je namreč isto, kar Slovenci že od nekdanj želé, njih smotri se popolnoma krijejo s temi besedami. Zdaj morate še priznati, da se morajo Sloven-

cem tudi dovoliti neobhodna sredstva, da dosežejo ta smoter in v to je potreben pred vsem drugim slovenski poučni jezik, potem slovenske knjige, slovenščine zmožni učitelji in tudi pravični šolski nadzorniki in smoter je dosežen. Slovenski otroci se bodo naučili svoj materni jezik lahko in dobro, ob enem pa se tudi priučili nemščine, kakor je dejansko potrebno na Koroškem.

Gosp. poslanec pravi nadalje (čita:)

„Ne smemo torej prouzročevati nepotrebnega boja mej nami“. (D o b r o). „Hočemo, da vlada mir mej nami“.

To želé Slovenci tudi. Ta mir se da takoj doseči. Treba je le jedne besede, katero vam je zapamtiti in dejansko izvesti. Ta beseda je: Pravičnost. To je tudi potrebno pri učni upravi; ako hoče dokončati neprijetni šolski prepir, mora postopati pravično in podeliti dobrote členu 19. drž. temeljnega zakona vsem narodom te države, potem se bode naselil mir, ko bode povsod vladala popolna pravica. (Živo odobranje. — Govorniku čestitajo mnogi poslanci.)

V.

Poslanec gospod Fran Robič je v poslanski zbornici 27. aprila t. l. govoril:

Visoka zbornica! Predno si dovolim spregovoriti ob kratkem o nekaterih vprašanih, ki se tičejo ljudske šole, rad bi naglašal, da zasluži popolno priznanje način, kako pospešuje visoka vlada nadaljevalni pouk. Pri tem bi se pa vendar moralo gledati, da s poukom ob nedeljah in praznikih ne trpé niti crkvene koristi, niti se ne krati posvečevanje nedelj. Mladim ljudem nedostaje npravne vzgoje in treba je prav na tej stopinji, da se ne poučujejo samo, temveč da se tudi vzgajajo. Zato pozdravljam z veseljem, da hoče vlada, kakor razvidimo iz obravnav budgetnega odseka, tudi na obrtnih učilnicah veronauku in verskim vajam dati primerne mesta.

Gotovo imamo poslednji dve desetletji v Avstriji zaznamovati veliko uspeha gledé na nadaljevalno šolstvo, pred vsem v obrtnem oziru; pa tudi nadaljevalne šole za dekleta,

tako imenovane gospodinjske šole, množe se od leta do leta.

Te nadaljevalne šole za dekleta imajo v prvi vrsti pred očmi srednji stan, torej premožnejše vrste prebivalstvo. Ko se snujejo taki zavodi, misli se le, da se zboljša stanje ženske iz srednjega stanu. Kjer so pa nadaljevalne šole za ženske iz revnejših vrst, imajo navadno izrečni namen, pridobiti dobre posle, čemur se seveda ugovarjati ne more. Žensko vprašanje pa ima še neko drugo jako važno stran, zboljšati usodo delavk, žensk nižjih slojev prebivalstva.

Kdor ima priložnost, opazovati zakonsko življenje v delavskih slojih prebivalstva, bode kmalu spoznal, da večkrat ne zadošča skromnim zahtevam, ki se morajo staviti do take zveze, in če se zasledujejo uzroki, se največkrat prepričamo, da domači prepir, pijančevanje, slaba vzgoja otrok, razvajanje otrok itd. izhaja od tod, ker žena ni dovolj vrla.

Mlada soproga je delavcu pač žena, ne pa gospodinja, ker je gospodinjstvu premalo vešča.

Dekle iz delavskih krogov ima že vsled rodbinskih razmer le redkokdaj priložnost, izobraziti se v domačih opravilih, navadno mora iti za zaslužkom, ko izstopi iz ljudske šole. Bilo bi torej socijalnopolitično važno, napraviti gospodinjske šole, da se delavske hčere v mejah njih stanu izobrazijo za vrle delavske žene in da se odpravi pomanjkljivo znanje gospodinjstva.

To je tem bolj socijalna potreba, ker statistika kaže, da se odstotek sklenjenih zakonov kaže neugodnejši ne na zdolej, temveč na zgorej.

Če tudi so za odpravo opisanih nedostatkov že storila začetek nekatera društva in posamične tovarne, ki skušajo doseči omenjeni namen zlasti z gojenjem gospodinjskega pouka, je vendar tukaj gledé na socijalno potrebo še mnogo storiti.

Take naprave so brez dvojbe zasebnega značaja in morajo ostati tudi v bodoče zasebnega značaja. Duh vzajemnosti in požrtvovalna ljubezen do bližnjikov imata tudi

veliko polje za delovanje; vsekako pa imajo take naprave pravico do tega, da jih pospešujejo mesta in država.

Od nadaljevalnih šol prehajam k kmetijskim nadaljevalnim učnim tečajem, združenim z ljudskimi šolami. Pri tem bi le opomnil, da je znesek, ki se je vstavil za ta pouk v proračun, mnogo premajhen, in ob enem bi izrekel upanje, da naj se v proračun za leto 1895. vstavi primeren znesek.

Število kmetijskih nadaljevalnih tečajev na Štajerskem ni v nobedni primeri s številom kmetijskega prebivalstva na Štajerskem, kjer so opetovano kmetijski nadaljevalni tečaji za učitelje in torej sposobnih učnih močij komaj manjka. Seveda se je treba pred vsem odločiti za to, da se primerno nagradé učitelji, ki žrtvujejo proste dni in celo iz svojega žepa nakupujejo učencem potrebna učila, kakor sem se sam prepričal.

Častiti gospod poslanec dr. Roser je stavil v pospeševanje kmetijskega pouka resolucijo, ki se glasi:

„C. kr. vlada se pozivlje uvaževati, ali bi ne bilo primerno, da se kmetijski pouk na ljudskih šolah najprej in otroškemu razumu primernejše organizuje.“

Kolikor poznam jaz razmere, se stori v tem oziru največ, kar je mogoče, a jaz tudi ne morem pritrditi predlogu, ki se od strani budgetnega odseka visoki zbornici priporoča in ki se glasi:

„Vlada se pozivlje, da skrbi pri novi izdaji beril, da se vanje vsprejme več sestavkov kmetijske vsebine.“

To, gospoda moja, to že vse imamo! Mi imamo odlična, v tri dele razdeljena berila Zeynekova in če je gospodje pregledate, najdete v IV. oddelku iz prirodopisa in kmetijstva nad petdeset sestavkov, mej drugimi izvrstne o sadjarstvu, njivski prsti, gnoji, prideljevanj žita, krmskih rastlinah, vinski trti, živinarstvu itd.

Kaj pa še hočete spraviti v berilo? Potem pa zgubite glavni namen, katerega mora zasledovati ljudska šola, versko npravno vzgojo in splošno izobraženje. To se ne sme

prezreti in zatorej se ne morem izreči za omenjeno resolucijo.

Sedaj prihajam do prave ljudske šole. Opetovano sem odkrito priznal napredek, katerega je naredilo ljudsko šolstvo poslednja desetletja, ali ravno tako odkrito sem tudi odkrival napake, ki so se storile pri sklepanji novega ljudskošolskega zakona. Danes se pa ne mislim spuščati v načelna vprašanja, temveč hočem samo obračati pozornost gospoda naučnega ministra na občutljivo pomanjkanje učiteljev na Štajerskem, posebno na Dolenjem Štajerskem.

V tej deželi so se zopet uporabljali in se še porabljajo učitelji in učiteljice, ki so se že zaradi telesnih in duševnih napak prestavili v pokoj. Mnogo učnih mest in to sistemizovanih pa ostaja praznih.

Mnogo šolskih občin, katere so za zgrad-

be šol doprinesle velike žrtve, ne dobé potrebnih učiteljev. Dasi je država ogromno mnogo žrtvovala za ljudske šole na Štajerskem, vendar se pritožujejo, in sicer po pravici, učitelji o njihovem slabem stanju. K temu pa pride na Štajerskem še tako imenovani krajevni sistem, katerega posledica je vedno premikanje in poganjanje za zboljšanje stanja. Ker se to zboljšanje da doseči jedino s tem, da se dobi mesto v drugem kraji, katero je še v višjem plačilnem razredu, se učitelji vedno selijo in ni nobedne stalnosti. Jasno je, da take razmere ne morejo pospeševati ljudskega šolstva. Potrebno je vsekako urenjenje plač. Potrebno pa tudi, da dovoli vlada večje število državnih ustanov in v večjih zneskih, da se pospešuje obiskovanje učiteljšč.

(Konec prih.)

Slovstvo.

Poročila odbora za ocene slovenskih mladinskih spisov.

VI.

Feldmaršal grof Radecki. Stavil Fr. N. — V Ljubljani 1893. Založil Janez Giontini. Natisnil J. Rud. Milic v Ljubljani. 80 strani. Cena 20 kr. Da so dobri životopisi primerno berilo za mladino, o tem nam ni treba niti govoriti. Tudi pričujoči životopis o Radeckem, katerega proslavlja tudi naša narodna pesem, doseže gotovo svoj namen: vzbujati ljubezen do domovine v mladih sreih. Gosp. pisatelju slovenska beseda gladko teče; obžalujemo le, da tu pa tam ni tolmačil te ali one besede, katera vtegne biti mladini neznana. Pisatelji za mladino, naj se ozirajo vedno na to glavno pravilo, da treba za mladino pisati tako, da tudi brez tuje pomoči, torej sama, umeje vsak mladinski spis. Mi silno dvomimo, če bodo naši ljudskošolci vedeli, kaj je konjeniški polk, kadet, ordonančni častnik, brigadir, divizija; vrhu tega zopet poudarjamo, naj bi se besede pisale tako, kakor se izgovarjalo. Ne vem, kako bode naša mladina brala imena, kakoršna so: baron Beaulien, trdnjava Charlesoinska itd. Tudi bi kazalo povedati, kje se nahaja ta ali oni kraj; n. pr. na Luksenburškem; otrok bi gotovo rad vedel, kje je to. Na str. 12

imenuje gosp. pisatelj Francoze „napihnene hlačone“. Le ne zaničevanja v mladinske spise!

V slovniškem oziru bi želeli tu pa tam kake premembe; n. pr. p r e m i r j e namesto: primirje (str. 5); v s e življenje nam. celo (str. 5); v s a E v r o p a nam. cela (6); k f r i u l s k e m u oddelku nam. friulskem (10); s o n e p o p i s n e nam. nepopisljive (10), kakor g. pisatelj sam pravilno piše na str. 64.; s K r a n j s k e g a nam. iz Kranjskega (10); s k l e n i l a s t a m i r nam. storila (10); t o v a r i š c a življenja“ preveč diši po nemaški Lebensgefährtin; d a m i b o m o ž n o nam. da bo mi možno (14); z a k a d i t i s e v F r a n c o z e (ali kako drugače) nam. zagnati se nad Francoze (18); p a č n e n e d o s t a j e (Fehlt wohl nicht) nam. pač ne dostaje (22); š e s t r e l j a t i s i n i s o u p a l i v e č, n a m š e s t r e l j a t i n i s o u p a l i v e č (23); s č i m e r s i j e pridobil veliko zaslugo nam. s čim (36); z v e n a m. izve (53); n i p r a v p i s a t i s a r d i n j s k i k r a l j (54) poleg „Sardincev“ (62); č u d n o s e g l a s i: „s o l n c e g r e n a p o l d n e“; „t e d a j“ i n „t o r e j“ n i s t a i n d e n t i c n a; o R a d e c k e g a b r k a h nam. o Radeckovih (68); s e d a n j i nam. zdajni (str. 68); p o m e n i s k l i c a n i o d b o r nam. od mene (76); n a p o d s t a v i o d r u d e č e g a g r a n i t a nam. iz .. (78).

Tiskovni pogrešek smo opazili le jeden: batolijonom str. 10. Pesem: Radecki na predzadnji strani bi bila lahko odpala, ker je jezik preveč spačen.

Vzlie tem nedostatkom pa knjižico, katere naslovni list je okrašen s podobo feldmaršalovo, priporočamo, ker bode mladino zanimala.

VII.

„Potovanje v Liliput.“ Čudovita zgodba. Poslovenil Vinko Bregar. V Ljubljani 1894. Založil Janez Giontini. Natisnil J. Rud. Milie v Ljubljani. 76 strani. Cena 20 kr.

Mladina rada čita „o palčnikih“; zato je Swiftov spis o Gullierjevih potovanjih zelo ugajal. Prišedši v angleškem izvorniku na dan, bil je preložen skoro v vse moderne jezike. Gosp. Vinko Bregar nam je podal slovenski prevod, ki ima na naslovnem listu podobo. Iz katerega jezika je prevajal, ni težko ugoniti, namreč iz nemškega; zakaj vse delo je polno nemčizmov, pa tudi polno stilistiških in slovniških hib. Vse to naštevati bilo bi odveč; navajamo le nekaj zgledov: „Slednjič je narasla daljava, osebe so postajale majhne in manjše ter se končno popolnoma spremenile. „Ondu so spremenili vozivo in obrnili jaderalkin tek proti južnemu morju“. „Od zdaj za naprej je ponosno puščala zlivati se valove proti sebi“. „Zakaj? vpraša ta nazaj“. „Črne brke so mu stale na levo in desno zasukane.“ „Ko so zapazili širiti blisk iz cevi“. „Več tisočkratno se zahvaljujem“. Kaj pa, kakó vam ugajajo te oblike: čevlar, čevlarjeva hči; mladooženjen; našli smo novi otok; v dalnem, pred dalnem, pred dvema leti, zakolite, njeni spol itd.? Škoda, da prevoda ni oskrbel več

pedagog in pisatelj, temeljito poznajoč našo materinščino. Prevajati ne zna vsak. Treba poznati svojstvo obeh jezikov! Nadejamo se, da se bode gosp. Giontini o prireditvi 2. natisa oziral na naše opazke ter delo izročil v popravo možu, ki je svojej nalogi kos. Izvestno bodo potem tudi naši otroci „Potovanje v Liliput“ tako radi prebirali, kakor ga sedaj prebirajo otroci inih narodov!

* * *

Ob tej priliki ne moremo si kaj, da ne bi pohvalili in priporočali firme Giontinijeve, ki je pred kratkim praznovala petdesetletnico delovanja svojega. Za procvit slovenske književnosti je založnik Giontini že veliko storil, in tudi pisatelji za našo mladino imajo v g. Giontiniju moža, ki njihovim duševnim proizvodom pomaga na dan. G. Giontini izdaja mladinske spise v kaj lični obliki, in tudi knjižicam, o katerih smo danes govorili, sta tisek in papir izgledna. Želimo podjetju Giontinijevemu od srca, da še nadalje uspeva in raste!

Novosti.

„Krščanski nauk za prvence“. (Prvo in drugo šolsko leto). Sestavil Simon Zupan, katehet, šesti natis. Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva. Velja vezan 10 kr. V Ljubljani 1894. Založila Katoliška Bukvarna. Tisk Katoliške Tiskarne v Ljubljani.

Slovensko nemški slovar. Izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik. 12. sešitek. V Ljubljani. Založilo in na svetlo dalo knezoškofijstvo. Tiskala Katol. Tiskarna. Cena 50. kr. — S tem sešitkom, ki zadržuje besede črke P. do plötje, prične se II. del tega prevažnega dela.

Listek.

Slovenski učitelji in anarhizem.

Bilo je tam nekje ob Voglajni. Poddružnica družbe sv. Cirila in Metoda je obhajala svoj občni zbor. Vse se je trudilo, stvar napraviti kolikor-le mogoče sijajno. Tudi učitelji nismo držali rok križem. Petje, agitacijo in razglaševanje po časnikih smo oskrbeli mi. In radi smo to storili, saj je družba sv. Cirila in Metoda slovenskemu narodu to, kar nam je zenica v očesu.

Določena dne se je zbralo dokaj ljudstva, a kmetskega prebivalstva je bilo nekako nenavadno

malo. „Ti slovenski kmet, steber milega naroda, ki zalagaš slovenski rod z inteligenco, ki pošiljaš svoje sinove v daljnji svet, koder njih bistrte glavice nabirajo svetovno slavo sebi in rodu svojemu: ti slovenski kmet si mi danes tu ob leni Voglajni prepričo zastopan“. Tako sem mislil ob začetku zborovanja. Žal da sem bil prisiljen tekom zborovanja svoje mnenje spremeniti; bil sem celó vesel, da je bilo malo kmetov navzočih. Zakaj to, bodete dragi mi kolegi koj videli.

Godilo se je to v dneh po umoru velikega Francoza Carnot-a, v onem času, ko je ves svet govoril o groznih činih anarhistov. Pa ne da bi kedo mislil, da je bil med nami kak anarhist, ali da je celó kaka bomba razpočila. O ne, bilo je vse v najlepšem redu. Pa saj veste, da o vojskinem času še celó otroci o vojski govoré, da celó vojsko igrajo. Ni torej čuda, da se je tudi zbranim udom družbe sv. Cirila in Metoda govorilo o anarhistih. Mož, ki je znan kot vnet narodnjak, je z gnjevom obsojal anarhistiške grozovitosti. Ljudstvo je strmé poslušalo. Na vrhunec je pa strmenje prikipelo, ko je mož — govornik dejal, da je vzrok in povod anarhizma — nova šola! To je bilo našemu ljudstvu, ki itak šole ne mara, iz srca govorjeno. „Torej dokler so otroci majhni, dobivamo tiste pr. . . . liste in potem kazen, ko pa odrastejo, so pa anarhisti“. Tako so modrovali naši kmetje. Govornik je sicer dejal, da Slovenci nimamo takih šol, o katerih se tare verski čut mladine; a naši kmetje so le slišali, da se v šolah tare in vničuje verski čut, da šola vzgaja anarhiste. Naši kmetje poznajo le domačo šolo in kar poveš o šoli slabega, vse vidijo na domači šoli. Razumete dragi kolegi sedaj, zakaj

sem preklinjal navzočnost kmetov? — Dr. Fr. Lampe piše v V. dušeslovnem pismu v 14. števil. „Dom in Svet“ t. l. to-le: „Ničesar si ne želim bolj v prid katoliške vere, kakor da se gojé vede, da se neumorno išče resnica, da luč čiste prosvete in temeljite omike prodré v skrajne koticke našega naroda. Da, da: več luči, potem bo tudi več vere!“ V smislu idej tega filozofa, krščanskega filozofa, pač ne deluje oni, ki naše šole riše ljudstvu kot vničevalke vere. Očitno protestujem, gospod govornik, Vaši indirektni trditvi, da smo mi slovenski učitelji nasprotniki katoliške vere. Če so kje učitelji, ki nasprotujejo katoliški veri, to gotovo niso slovenski, kajti slovenski učitelji so sinovi slovenskega naroda, ki je eminentno katoliški narod. In kakor je dejal avstrijski naučni minister Madeyski, da je narodom tudi v okviru sedanjega šolskega zakona zagotovljena verska vzgoja, se trudimo tudi mi slovenski učitelji na podlagi državnega šolskega zakona mladino vzgojevati tako, da ji bo luč vere svetila skozi temno življenje. V korist naroda pa gotovo ne deluje oni, ki slovensko ljudstvo odtujuje šoli.

Ovi Javršč.

Društveni vestnik.

Maribor. Učit. društvo za mariborsko okolico obhajalo je 12. julija t. l. redko, a pomenljivo dvojno slavnost; slavnost v spomin 40letnice poroke Nj. veličanstev presvitl. cesarja Franca Jožefa I. in presvitl. cesarice Elisabete ter v spomin 25letnice šolskih zakonov.

Raz streh mariborskih palač sicer niso plapolale raznobarvne zastave, a kipela je v srcih učiteljev in učiteljic mariborskega, bistriškega in šentlenartskega okraja iskrena ljubezen do presvitl. cesarja in cesarice, goreča navdušenost do poklica, neomahljivo domoljubje in kita vrlin, koje sploh more gojiti le rahločutno srce značajnega Slovenca odličnjaka.

Pridružilo se nam je precejšno število odličnih gostov, ki so z nami mislili in čutili, ter dokaj pripomogli, da je svečanost zadobila lice popolnosti.

Učitelji, mi nismo osamljeni, naš narod je za nami.

Slavitelji so se zbrali ob 9. uri v jako okusno okrašenej dvorani leitersberške šole. Pred vhomom je zala deklica vsakemu udeležencu ljubko ponudila in na prsi pripela krasen šopek; vstopivši v dvorano pa smo ugledali oprsji našega ljubljenelega cesarja in cesarice v harmonično sestavljeni skupini divnega zelenja.

Predsednik društva, g. M. J. Nerat navzoče prisrčno pozdravi, izrazi svoje veselje nad tako mno-

gobrojno udeležbo ter opozarjajoč na imenitnost povoda za današnjo slavnost, otvori zborovanje.

Začne se reševati dnevni red točka za točko. Najprej se zapoje L. Hudovernik-ova pesem „Naša zvezda“, mešani zbor sé samospevom za alt. Je že ta skladba sama po sebi izvanredne lepote, tako je vendar, kako se je izvrševala in kako je zlasti solistinja gospd. Berdajs-ovo pela svojo partijo, poslušalce naravnoč očarala. Zbor in samospjev se je sprejel z burno zahvalo. Potem nastopi slavnostni govornik, gosp. ravnatelj H. Schreiner. Z redko navdušenostjo nam je opisal razne slučaje v presvitli cesarski hiši, ki so dajali avstrijskim narodom povod, obhajati cesarske slavnosti pa tudi sočutno žalovati z zvišeno cesarsko rodbino. Slikal je milosrdnost in očetovsko skrbljivost našega milega vladarja, ki z vso močjo pospešuje vse, kar more prijeti in blagor donašati avstrijskim narodom.

Opomnil nas je na velik cesarjev dar, kojega so pred 25. leti prejeli avstrijski narodi in kateri je namreč za nas učitelje eminentnega pomena. Slikal je ogromni razvoj ljudskega šolstva v tej dobi, spominjal pa se je tudi dičnega našega Slomščka, ki je z ozirom na narodno šolstvo poprej že ledino oral. Končavši, nas je g. govornik pozval da zakličemo presvitlemu vladarju, cesarju Francu Jožefu I. in blagi cesarici Elizabeti navdušeni trikratni „Slava“ — „Živio“ — čemur se navzoči seveda navdušeno odzovejo. — Cesarska pesem mogočno zadoni po dvorani.

Kot III. točka bil je na dnevnem redu Beriotov VII. koncert, to je solo na gosli s spremljevanjem na klavirju. Mladi umetnik Serajnik je bil svojeje težke nalogi po vsem kos; igral je s tako dovršenostjo, da smo se kar čudili njegovi virtuoznosti. Pa tudi gospoj Aufrecht-ovi gre vsa hvala za to, kako je izvrševala svoj klavir-part. Zares bil je to kaj redki užitek, katerega dolgo ne bomo pozabili. Filodemus „Slovensko cesarsko pesem“ deklamovala je gospodičina M. Turk res lepo in prav navdušeno, tako da je poslušalce kar razvnela. Gospodičina Ana Osana pa nam je pokazala, da je izvrstna interpretinja divnega našega pesnika Gregorčiča in da ima poleg tega še izboren deklamatoričen talent. Kako je ona deklamovala prekrasno pesem „Naš čolnič otmimo“ se res ne vidi in ne sliši mnogokrat. Očarani poslušalci pa so ji bili tudi hvaležni za trud in jo burno pohvalili. Med deklamacijama se je zapel A. Nedved-ov zbor „Avstrija moja“ končal pa se je program s krasnim Hajdrih-ovim zborom „Jadransko morje“. Zdelo se nam je, da je prišel konec prehitro in sploh se je opazovalo, ko bi še vsi nekaj pričakovali. To priliko je torej porabil gospod predsednik, da je zahvalil vrle sotrudnike — vsakega posebej — na trudu, ki so ga imeli, da je bilo mogoče prirediti tako dovršeno svečanost, zahvalil pa se je tudi milim gostom, ki so se redke svečanosti v tako obilnem številu udeležili. Ob jednom pa predlaga, da se udanost današnjega zbora do Najvišje cesarske hiše brzojavnim potom naznani Najvišjemu mestu. (Predlog se sprejme.)

Ob 11. uri so se vsi udeleženci podali v Lembah k skupnemu obedu. Tu nas je počastil deželni in državni poslanec g. Robič in nekaj drugih dragih gostov. Med kolegijalnimi razgovori sprožila se je marsikatera navdušena napitnica. Pod vrlim vodstvom g. M. Nerata so mariborski tamburaši, kakor tudi neutrudni pevci izdatno povišali navdušenje slavnega občinstva.

Prijetne urice v Lembahu so nam le prehitro minule, ostanejo nam pa vselej v prijetnem spominu. Z nekako samozadovoljnostjo smemo torej danes zreti nazaj na veliko slavnost, ki je marsikateremu na novo oživila in okrepila njegove nekdanje ideale in dobre naklepe, delovati vedno v prid našej šoli in mili domovini.

Črešnice. (O zborovanji učiteljskega društva za celjski in laški okraj 5. jul t. l.) Akoravno je deževno jutro marsikateroga tovariša splašilo, da je ostal doma, bilo je vendar peto letošnje zborovanje jako mnogobrojno obiskovano; kajti zbralo se je nad 30 učiteljskih močij iz 6 različnih okrajev. Posebno vradostili so nas mili gostje šmarsko-rogaškega društva: gg. Debelak, Dobnik, Krajnc, Kurbus, Medved, Ratej, Žumer pod vodstvom društvenega predsednika g. Strmšeka, ki so prihitali v našo sredino, da nam s tem vrnejo

naš lanski in letošnji poset. Kot gostje počastili so nas tudi gospdč. Orač, naduč. ter Böhm in Strnad, učit. v Št. Juriji ob j. ž., iz šoštanjkega okraja je bil pa gosp. Pilih. Udov našega društva se je zbralo 10 iz celjskega, 6 iz laškega, 1 iz konjiškega, 1 iz šoštanjkega in 1 iz vranskega okraja.

Otvorivši zborovanje, izrazi predsednik, gosp. A. Gradišnik, svojo radost na toliki udeležbi, potem pa pozdravi s krasnimi in navdušenimi besedami vrle sobrate šmarsko-rogaškega učit. društva, naglašujoč, da nam plamt srce v pravem stanovskem ponosu, ko vidimo, da postaja bratska vez med nami vedno trdneja ter izraža željo, da bi ljubav in združnost v nas tudi v bodoče vztrajali. Prijazno pozdravi tudi cenjene tovarišice Št. Jurijske, želeč, da bi kmalu izpolnile svojo obljubo ter pristopile k društvu. Priserčni živio-klici zadone na čast navzočim gostom.

Vspored vršil se je nastopno:

1. Kvartet zapoje pesem „Zvonovi“.

2. Zapisnik o zadnjem mesečnem zborovanji se sprejme.

3. a) Oziraje se na dopis „Zaveze“ o zadevi učiteljskega doma ozir. konvikta za učiteljske sirote izreče se društvo v smislu učiteljskega društva za mariborski okraj za ustanovitev konvikta kje na Spodnjem Štajerskem. b) Predsednik naznanja, da je odposlal učit. društvu za ptujski okraj povodom slavljenja njega 25letnice brzojavno čestitko. Živio!

4. Gosp. Brinar poroča o svojih izkušnjah v pokončni pisavi, rekoč, da se poslužuje že več let te pisave kot svoje „občevalne pisave“ in je ne misli več opustiti. Gledé na naglost ne piše zdaj nič počasneje, gledé na lepopy je pa znatno napredoval. To so lahko iz predloženih njegovih rokopisov razvideli posebno oni tovariši, ko so poznali njegovo prejšnjo nagnjeno pisavo. Sè svojimi vspehi v šoli je tudi prav zadovoljen. Otroci so se te pisave z veseljem poprijeli, prehod iz nagnjene k pokončni pisavi jim ni delal nikakoršne preglavice, prvenci so pa vsi iz lastnega nagiba začeli pisati pokončno. Kakor so se navzoči lahko prepričali iz šolarskih zvezkov, katerih je podavatelj prinesel obilo na ogled, dosegel je precej lepe pisave, posebno če se jemlje ozir na slabo urejeno hribovsko jednorazrednico, na katerej mu je delovati. Kar se tiče sedenja, pa pravi, da se mu navzlic velikemu trudu ni posrečilo pri vseh otrokih doseči lepega ravnega sedenja; uzrok temu so neprimerne klopi in več drugih ovir. Po njegovem mnenju tudi ni res, da lepa pokončna pisava mora biti posledica lepega ravnega sedenja; kajti v njegovi šoli ravno najboljši pisalec sedi precej slabo, dočim nekateri popolnoma pravilno sedeči pisalci vendar podirajo črke na levo. Nikačor se pa ne da tajiti, da bi pokončno pišoči ne sedeli mnogo lepše in enakomernejše nego li oni, ki pišejo višee. Navajajoč še druge prednosti pokončne pisave

in podavajoč nekatere praktične migljaje pri nje poučevanju, izrazi podavatelj željo, naj bi vsak poskusil to pisavo na sebi in če mu je glasom dotičnega deželnošolskega ukaza mogoče, naj jo uvede tudi v šoli.

Gospod Debelak — Šmarje — tudi priporoča pokončno pisavo ter naglaša, da si prvenci oblike pokončnih črk z veliko lahkočo prisvojé, odsvetuje pa, otrokom dajati prepisavati nagnjene pisave iz začetnice.

Istotako povoljno izrazi se gosp. Vodušek — Trbovlje; — tudi on se poslužuje za se izključljivo pokončne pisave; sè svojimi vspehi v 4. razredu trboveljske šole je prav zadovoljen in oblubi prinesiti prihodnjic šolarske zvezke na ogled.

5. O zlajšavanju pisarij gledé na izkazovanje šolskih zamud; ta točka izostane radi odsotnosti poročevalca, gosp. Knafliča.

6. O vprašanji letošnje uradne učiteljske konferencije, namreč: kako se ima razdeliti učna tvarina na 1—3razrednicah sè splošnimi šolskimi olajšavami, da bode mogli v poletnem tečaju oproščeni po zimi sodelovati? — poroča na podlagi svojih izkušenj gospod Zupaneč — Griže naglašujoč načelo: oproščeni naj se že po zimi toliko naučé kolikor jim je treba, da bodo mogli v prihodnji zimi nauk nadaljevati. Zanimivega razgovora udeležé se še gg. Gnus, Koderman, Rupnik in predsednik, po kojega nasvetu se za to vprašanje določeni poročevalci zjedinijo se zbrati pri g. Gnusu — Zg. Rečica — in to vprašanje skušno izdelati.

7. Ker se boste vršili prihodnji mesec uradna konferencija in glavna skupščina „Zaveze“, potem pa kmalu pridejo velike počitnice, se sklene, da zborujemo prihodnjekrat še le prvi četrtek novembra.

Popoldne smo se še jedenkrat sešli v gostilni pri „Stadt Graz“, kjer smo se z milimi gosti nekaj uric prav po bratsko kratkočasili in navduševali za našo stvar. Brinar.

Od Gornjega grada. Naše učiteljsko društvo je zborovalo 5. julija, torej v god slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, pri znanem prijatelji učiteljev g. Antonu Jeraju p. d. Mokrinu. Predsednik Kelc otvori zborovanje ob 1/2 11. uri s prirčnim pozdravom, radostno izrazujoč, da se je ljubih tovarišev tako lepo število zbralo. Imel je tudi prijetno utjeho prvič pozdraviti dva nova uda, namreč gospdično učiteljico Ljudmilo Plaper iz Mozirja in g. učitelja Medved-a iz Rečice. Predsednik povdarja med drugim pri svojem nagovoru, naj si vzamemo za vzor današnja godovnjaka, katera sta po velikih neprilikah, težkočah, tugah in

trpljenji, a vsled svojega bratovsko zloznega delovanja dosegla zmage najslavnejši venec. Spominjajoč se tudi 25letnice potrjenja šolskih postav in 40letnice poroke Njiju Veličanstev navdušuje s krepkimi besedami k zloznemu, prijateljskemu in krepkemu delovanju. da akoravno mal' a hraber nas je broj; po geslu presvitlega vitežkega našega vladarja: „Z združenimi močmi“, dosežemo, kar zahteva naš vzvišeni poklic, zakličé presvitlemu cesarju, kakor celej habsburški vladajoči rodovini trikratni: Živio!!! navzočniki temu krepkim vsklikom pritrdijo.

Po prečitani, stvarnem popravljeni in odobrenji zapisnika zadnjega zborovanja, prečita predsednik dopis ravnateljstva „Zaveze“, ter konstatuje, da se je od nas vsem drugim zahtevam vstreglo, a našim poverjenikom k zborovanju „Zaveze“ je bil soglasno odbran gosp. Dragotin Jeranko, učitelj v Gornjem gradu.

Na to prečita predsednik svoj elaborat o letošnjem konferenčnem vprašanji: „Učiteljeva vnetost dolžnostij“.

S tem predavanjem so bili navzočniki prav zadovoljni, le o nabožno-nravstveni odgoji vnela se je prav živahna in stvarna debata. Stavki podavatelj, so bili soglasno odobreni. Potem se je razgovarjalo tudi nekoliko o drugih temah letošnje konferencije, osobito o onej gledé na olajšave pri šolskem obisku katero imajo letos menda vse konferencije na dnevnem redu. Žal, da je od določenih referentov v tej zadevi bil samo g. Dedič navzoč.

Ko se še na predlog g. Praprotnika sklene naj se zborovanja vrše jedino le ali na Ljubnem, ali pri Sv. Francišku, kot v središčih tega okraja in pa da bi se prihodnje zborovanje vršilo prvi četrtek novembra t. l., zaključí predsednik, potem, ko je vse navzočne za njihov prihod in ves trud zahvalil in izrazil nadejo, da se pri prihodnjem zborovanju polnoštevilno snidemo, zborovanje ob 1/2 2. uri popoldne.

Pri kapljici rujnega mokrinovega vina smo se prijateljsko še nekaj časa radovali, a oddaljenci smo morali, žal, le prezgodaj ločiti se od premilih nam prijateljev in tovarišev. Pa na veselo svidenje!

K . . . c.

Maribor. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode imelo v četrtek 2. dne avgusta ob 10. uri dopoldne v poslopji c. kr. učiteljsca v Mariboru svoje redno zborovanje po temle vspredu: 1. Zapisnik. 2. Društvu došli dopisi. 3. O preosnovi naših šolskih knjig. 4. Stučajnosti in eventuelni nasveti. Ker je zborovanje zadnje v tem šolskim tečaju, nadeja se prav mnogobrojne udeležbe

o d b o r.

Dopisi in druge vesti.

Iz Ptujja. Dopis iz Ptujja v št. 13. nam je polniti tako-le: Po sv. maši podala sta se preds. gospod. Ivan Strelec in odbornik gosp. Fran Zopk c. kr. okr. glavarstvu ter sta tam izročila pismo najponižnejšo udanostno izjavo učiteljstva Ptujskega do Najvišje vladarske hiše; prosila sta, naj ono blagovoli ta najskrenejša čutila prijaviti pri Najvišjem prestolu.

Na to prejel je odbor Najvišjo zahvalo kakor sledi:

Čest. odboru Ptujskega učit. društva v Ptuj!

Gospod minister notranjega naložil je vsled Najvišje zapovedi z odlokom dne 12. julija 1894. št. 2455 m. n. gospodu c. kr. namestniku, da naj čestitamu odboru „Ptujskega učiteljskega društva“ za čutila zvestobe in udanosti do Najvišje vladarske hiše, ki jih je izrazilo društvo povodom proslavljanja svojega petindvajsetletnega obstanka Najvišjo zahvalo izrazi. Čast mi je o tem obveščati častiti odbor.

C. kr. okr. glavarstvo Ptuj, 19. julija 1894.

C. kr. okr. glavar: **Scherer** s. r.

Iz Gorice. Na tukajšnjem c. kr. učiteljski so končali zrelostni izpiti 11. t. m. Trajali so celi teden. Slovenskih kandidatinj (domačih gojenk) je bilo 13, laških domačih 14, tujih (večinoma iz Trsta) pa 9. Vse kandidatnje so prestale izpit, in sicer 4 Slovenke in 3 Italijanke z odliko. Slovenske odličnjake so gospodične: Hanel Marija (iz Trsta), Potočnik Angela (iz Ljubljane), Premroz Milena (iz Gorice) in Sajè Matilda (iz Št. Jerneja na Dolenjskem). Ostale slov. maturantnje so bile gospodične: Bavdek Mar. (iz Vel. Lašič), Eppich Mar. (iz Kamnika), Erjavec Ljudm. (iz Gorice), Garlatti Virg. (iz Kanala), Jošt Silv. (iz Maribora), Kattinig Mar. (iz Gorice), Komac Kar. (iz Bolca), Kutiansky Mar. (iz Mal. Lošinja) in Vodopivec Em. (iz Gorice). Naše Slovenke so se pridno bavile tudi z neobveznimi predmeti; 3 gospodične so usposobljene za otroške zabaviteljice (Italijank nobedna), 6 je izpitanih iz gluhonemstva, 3 iz italijanščine, 1 iz hrvaščine, 1 za klavir in 7 je usposobljenih tudi za nemške ljudske šole.

Pred maturo so bili pa izpiti za učiteljice ženskih ročnih del (povoljno dovršile so vse 4 oglašenke s slov. učnim jezikom) in za slov. otroška zabavišča (4 gospodične Slovenke usposobljene — jedna: gospodična Avsec Marija s Kranjskega z odliko — jedna padla za dva meseca). Po „Soči.“

(Iz c. kr. dež. šolskega sveta štajerskega.) V seji 14. jun. t. l. sprejeli so se predlogi poročevalcev, tičoč se proračunov dež. šolsk. zaklada, norm. šolsk. zaklada, penzijskega zaklada za š. l. 1895, rešile se prošnje za starostne doklade, razsodilo se

v disciplinarnih rečeh in se izrekla potreba, da se razširijo ljudske šole v Mozirji, pri Sv. Tomaži v orm. okraji, v Št. Jerneji graške okolice, pri Sv. Križu pri Ljutomeru in Sv. Rupertu št. lenartsk. okraja, krajn. šolsk. svetu v Spitaliči pa se je dovolil 2letni rok za razširjatev šolskega posloplja.

(Odlikovani učitelji.) Zagrebško društvo za varstvo živalij je nekatere slovenske pedagoge-pisatelje odlikovalo z diplomo priznanja za zasluge, katere so si pridobili s pospeševanjem varstva živali potom znanstvenih razprav in literarnih del. Odlikovani so bili gg.: Dr. Janko Pajk, c. kr. prof. na Dunaji Anton Porekar, nadučitelj na Humu, Matija Rant, nadučitelj v Dobrovi pri Ljubljani in Franc Vabič, nadučitelj v Runeču.

(Za obiskovanje rokotvornega tečaja na Dunaji) je dež. odbor Kranjski dovolil 4 učiteljam podpore po 80 gl. Dobili so to podporo gg.: Franc Bitenc iz Dragatuša, Jožef Petkovšek iz Gorič, Janez Schober iz Koprivnice in Jakob Žebre iz Starega trga.

(Petindvajsetletnico) svojega učiteljevanja obhajajo koncem t. m. sledeči gg. učitelji, oziroma nadučitelji, ki so 28. julija 1869 dovršili mariborsko učiteljskišče ter nameravajo ineti sestanek s svojimi nekdanjimi kolegi in gg. učitelji v bodočih počitnicah v Mariboru. Tovariši iz 1869. leta so sledeči: Flis Slavko, učitelj v Škofji Loki (Kr.). Jurkovič Franc, nadučitelj v Šmarji pri Jelšah. Košutnik Franc, nadučitelj v Dramljah. Murkovič Alojzij, učitelj v Ljubnem (zg. Št.). Robič Janez Ev., nadučitelj v Ljutomeru. Srabotnik Simon, nadučitelj pri Sv. Janžu (Slov. Gradec). Ornik Simon, umirovljen nadučitelj v Apačah (Radg.). Šinko Jožef, iz učiteljstva izstopil, posestnik v Središču. (Umrli pa so: Bračič Janez, Dernjač Alojzij, Hirsch Ferdinand, Jurša Janez in Slanjč Anton).

(Vabilo) k veselici, katero priredé slovenski abiturijentje, učiteljskišniki in gimnazijci mariborski 12. avgusta 1894 v „Narodnem domu“ v Ptuj. Začetek točno ob 1/27. Vstopnina 30 kr. Dijaki so prosti vstopnine. Prebitek namenjen je „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Vspored: A. „Pozdrav“, moški zbor J. Hladnik, „Beseda“, pozdrav Drag. Ozvald. „Kvartet“, Cah. II., Mozart. „Cigani“, moški zbor, (tenor solo) F. A. Vogel. „Beseda“, slavnostni govor J. Koropetz. „Fantazija“, op. 37, solo za gosli s spremljevanjem glasovira, igrata Serajnik in Skaza Alard. „Mornar“, moški zbor (bariton solo) J. Leban. Tercet „Bož ohrani“ Haydn-Grünwald. „Na Nehaju gradu“, moški zbor (bariton solo). B. Prosta zabava in ples.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Franc Podobnik, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah dobil je jednako mesto v Hajdinu bl. Ptujja. Gospod

Jožef Pintar, učitelj v Koprivnici na Štaj., gre za učitelja-voditelja v Tunjice na Kranjskem. — Gospodičina Anka Petrovčič, podučiteljica v Podsredi (Štajersko) dobila je stalno II. učno mesto v Smedniku. — Gosp. Jakob Dimnik, IX. učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani je dobil VIII. mesto na tej šoli in gosp. Alojzij Kecelj, dosedaj X. učitelj pa IX. mesto. Gospod Janko Janežič, nadučitelj v Dobu je imenovan za X. mesto na II. mestni šoli v Ljubljani. Gospod Ljudevit Stiasny, IV. učitelj v Kamniku je dobil II. službo v Radovljici. Gospod Alojzij Sachs, nadomestni učitelj v Ljubljani je dobil stalno II. službo v Vipavi. — Začasni voditelj dvorazrednice v Št. Vidu pri Cerknici, gosp. Avgust Korbar imenovan je def. nadučiteljem ravno tu, isto tako je imenovan začasni učitelj-voditelj jednorazrednice v Belipeči nadučiteljem na svojem mestu. Gosp. Ana Rauscher pl. Steinberg, učiteljica pri Sv. Marjeti dobila je II. učno mesto na

razširjeni dvorazrednici v Belipeči. Podučiteljica v Zrečah gospdč. Helena Arko imenovana je na IV. učno mesto v Šmartinu pri Litiji in začasna učiteljica gosp. Amalija Tomec kot def. učiteljica za II. učno mesto pri Sv. Križu pri Thurn-Gallenstein-u. Dosedanja začasna učiteljica gospdč. Ivana Furlan je imenovana za def. učiteljico na IV. učno mesto v Senožečah. Gosp. Teodor Josin, II. učitelj v Postojni je dobil učiteljsko službo na Dunaji. — Gosp. Janez Jug, nadučitelj v Št. Ferjanu (Goriško) je umrl. N. v m. p.!

Listnica uredništva:

J. St. v S. in V. J. v B.! Oprostite, ni še bilo mogoče, a pride vse na vrsto. — A. F. v R.: Nismo še vtegnili vsega pregledati. Potrpajte še nekaj časa. Sicer pa seveda ustrezemo Vašej želji. — Nezadovoljnej: Pogledite našemu listu na čelo in ako res zelite, da Vaši dopisi zagledajo beli svet, javite nam pravo svoje ime. — J. V. v Št. J.: Upamo, da ste zadovoljni. Le še večkrat kaj. — F. B. v. B.: Prihodnjič, to pot nam je zmanjkalo prostora.

Razpis natečajev.

Št. 375. **Razpis natečaja.**

Na nižeimenovanih šolah ormoškega šolskega okraja je s 1. novembrom t. l. popolniti ta-le učna mesta:

1. pri Sv. Miklavžu, IV. plač. razr. in prostim stanovanjem, učiteljsko mesto,
2. pri Sv. Lenartu in Sv. Bolfanku na Kogu, IV. plač. razred-in prostim stanovanjem, po jedno podučiteljsko mesto.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prosilci in prosilke naj depošljeje svoje z zrelostnim spričevalom, event. tudi spričevalom učne usposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene prošnje najdalje **do 25. julija t. l.** predpisanim potom dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

Okr. šolski svet v Ormoži, 24. junija 1894.

2-2 *Predsednik: Scherer s. r.*

Št. 446. **Razpis natečaja.**

(Podučiteljsko mesto.)

Na dvorazredni ljudski šoli v Prevorji umestiti je podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu definitivno eventualno provizorično.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti in domovnico opremljene prošnje potem predstojnega okrajnega šol. sveta **do 10. avgusta 1894.** pri krajnem šolsk. svetu v Prevorji okraj Kozje.

Okr. šolski svet Kozje, 4. julija 1894.

Predsednik: Tax s. r.

Št. 913. **Učiteljske službe.**

V šolskem okraju Ptuj so s 1. novembrom 1894 domestiti sledeče podučiteljske službe stalno ali začasno:

1. pri Sv. Andreji v Leskovci, IV. plač. vrsta in prosto stanovanje;
2. pri Sv. Duhi, III. plač. vrsta in prosto stanovanje;
3. pri Sv. Lovrenci na Dr. polji, IV. plač. vrsta, in prosto stanovanje;
4. pri Sv. Lovrenci v Slov. gor. IV. plač. vrsta in prosto stanovanje;
5. na Ptujski gori, III. plač. vrsta.
6. pri Novi cerkvi, IV. plač. vrsta in prosto stanovanje;
7. pri Sv. Urbanu, IV. plač. vrsta in prosto stanovanje.
8. v Cirkovcah, IV. plač. vrsta in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke, slovenskega in nemškega poučevanja zmožni naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene z zrelostnim ali pa tudi s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico, predpisanim potom **do 25. julija 1894** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet Ptuj, 24. junija 1894.

2-2 *Predsednik: Scherer s. r.*

Št. 1282. **Razpis učiteljske službe.**

S tem se razpisuje služba nadučitelja dvorazrednice v Št. Ferjanu s postavnimi dohodki III. plač. vrste poleg dež. šol. postav 10. marcija 1870 in 4. marcija 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali učit. usposobljenosti je vložiti **do 26. avgusta t. l.** pri krajnem šol. svetu.

C. kr. okr. š. svet v Gorici, 10. julija 1894.

Predsednik.

Prosimo one p. n. prejemnike našega lista, ki so še z naročnino na dolgu, da se nas 1. pr hodnjega meseca gotovo spomnijo. *Upravništvo.*

Vsebina. I. Šesti glavni zbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. — II. Šolski red. (Konec.) — III. Učni načrt za računstvo v štirirazredni ljudski šoli. (Konec.) (L. Lavtar.) — IV. Naše ljudsko šolstvo v letošnji proračunski razpravi. (IV.) — V. Slovstvo. (Poročilo odbora za oceno slov. mladinskih spisov. (V.) — VI. Listek. (Slovenski učitelji in anarhizem.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji. — X.